

Island – et land af is, ild og vand



Billedserie om Island med
lette tekster til oplæsning,
samtale og fortælling.

Her er Island.
Island er et land
og en stor ø.

Island er 2,5 gange
større end Danmark.

I Danmark bor der cirka
5.600.000 mennesker.
I Island bor der cirka
320.000 mennesker.

De fleste bor
langs kysten.
Bor man inde på øen,
har man tit langt til
sin nabo.

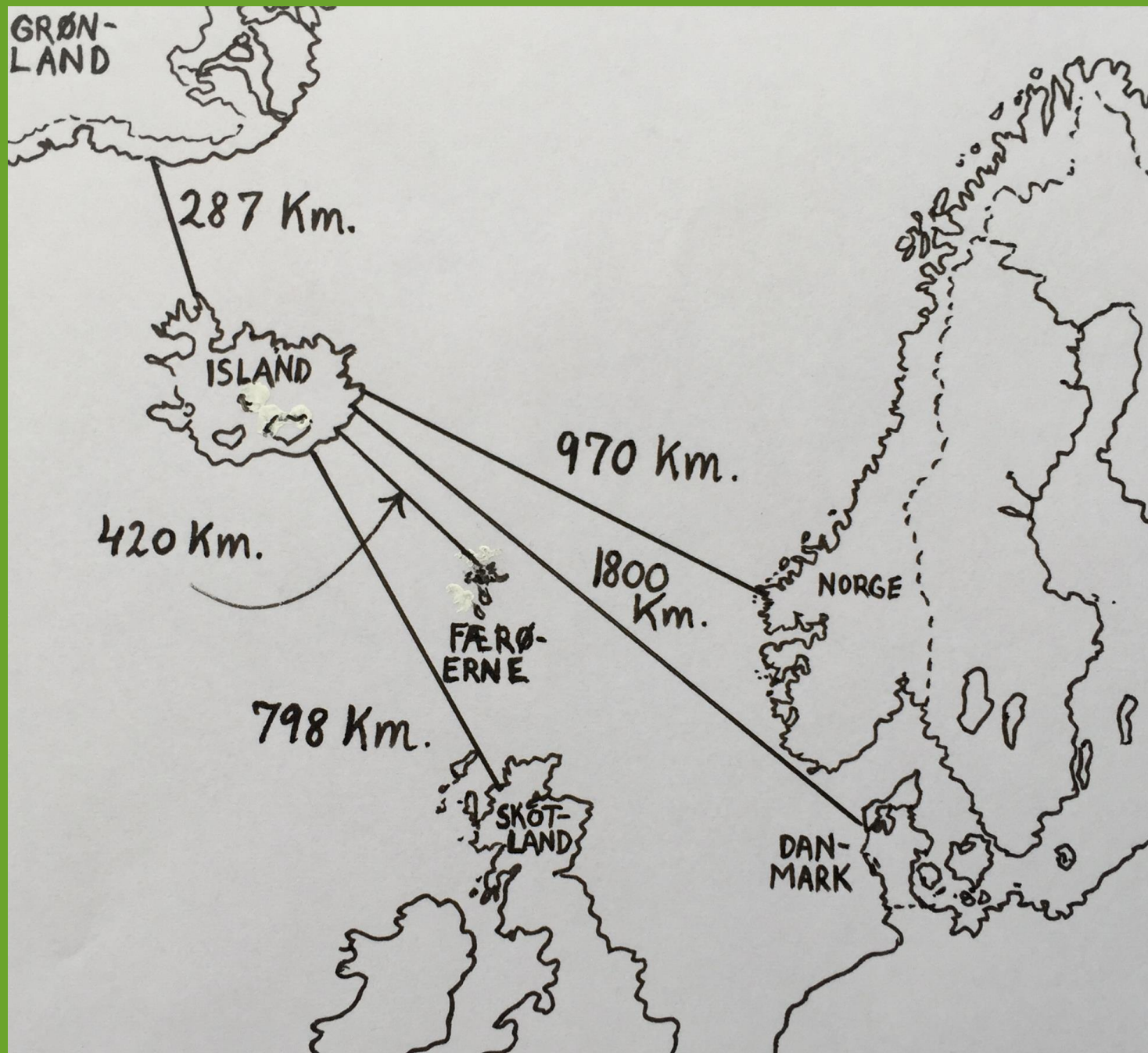


Siger du "i Island",
taler du om landet
Island.

Siger du "på Island",
taler du om øen
Island.

Island ligger i
Atlanterhavet.

Island er Europas
næststørste ø.



Island ligger lige syd for den nordlige polarcirkel.

Om sommeren er det ikke mørkt om natten.

Om vinteren bliver det først lyst sidst på formiddagen, og det bliver igen mørkt midt på eftermiddagen.

Sommernat i Island.



I Island siger man:

”Vent et minut, hvis du er utilfreds med vejret, så har det ændret sig!”





Islands flag er blå, hvidt og rødt som vand, is og ild.

Man siger, at flaget er blå som det norske flag, fordi de første vikinger i Island kom fra Norge.

Islands flag ligner Danmark, Norge, Sverige og Finlands flag.

Islands hovedstad hedder Reykjavik.
Reykjavik er verdens nordligste hovedstad.

2/3-del af alle Islands indbyggere bor i eller lige rundt om Reykjavik.



Foran Hallgrímskirkjan í Reykjavík stóð ein stúta af víkingunum Leif den Lykkelige.



Byen Akureyri ligger i det nordlige Island.





Næsten alle byer i Island har en havn.
For 100 år siden kunne man kun sejle
rundt om øen og ride på heste inde på øen.
I dag er der cirka 10.000 kilometer veje.

Der er ingen tog i Island.
Der er cirka 90 små lufthavne
og mange busser.

Det godt at have en 4-hjuls-trækker,
når man kører inde på øen.

I det sydlige Island ligger Vestmannaøerne.
Den største ø hedder Heimaey.
I 1973 blev øen ramt af et stort vulkanudbrud.



Da vulkanudbruddet
standsede, var 200
huse blevet ødelagt.
Der lå aske spredt
over hele byen.

Kirkegården var helt
dækket af aske.



Strømmen af lava stoppede,
lige før den lukkede for havnen.



1/8-del af Island er dækket af store gletsjere. På islandsk kaldes de for jökulls. Asken foran gletsjeren og den sorte aske i isen stammer fra et vulkanudbrud.





Vatnajökull er
Islands største
gletsjer.

Den er større
end Sjælland
og over 1 ki-
lometer høj.



I Island er der ca. 200 vulkaner,
men kun de 30 har været aktive
i løbet af de sidste 1100 år.



Islands største vulkan er Hekla. Hekla er 1491 meter høj.

I gamle dage troede man, at heksene fløj til Bloksbjerg eller til Hekla, når de ville besøge djævelen, og at krateret var indgangen til helvede.

Hekla betyder "hætte". Toppen er ofte dækket af skyer.



I 1963 kom øen Surtsey op af havet efter et vulkanudbrud 130 meter under havets overflade.

Da udbruddet stoppede i 1967, var øen blevet 179 meter høj.

Surtsey er øen længst væk på billedet.



Lava



I Island er der cirka et vulkansk udbrud hvert femte år.

Det sidste store udbrud var i 2010.



Det vestlige Island ligger på den nordamerikanske kontinentalplade. Det østlige Island ligger på den eurasiske kontinentalplade, som Danmark også ligger på. Hvert år fjerner pladerne sig 2 centimeter fra hinanden, så Island bliver større og større, for sprækken fyldes ud med magma fra jordens indre, som størkner som lava.

Fra Island til Antarktis er der store bjerge under havet.
Island er en bjergtop, som stikker op gennem havoverfladen.



Gejsere/springkilder, dampkilder, hot pots ...
Det syder og bobler i Islands undergrund!



Man kan bage brød i en metaldåse nede i det varme sand.



Gejseren Strokkur er en springkilde.

Hvert femte minut sender den kogende vand og damp 20 meter op i luften.



I Island findes der mange dampkilder.
Fra dampkilderne siver den varme damp op gennem jorden.



Varmen sendes til byerne gennem store rørledninger.



Varmen bruges bl.a. til at opvarme huse, drivhuse og svømmehaller.



Mange turister bader i
"Den blå lagune".
Her er vandet 35-40
grader varmt.





Inden de amerikanske astronauter første gang skulle lande på månen, trænede de i det islandske "månelandskab". Stedet kaldes for "Helvedes køkken".



I vikingetiden var der mange træer i Island.

Vikingerne fældede træerne. De skulle bruge træ til huse, skibe og brænde.

De havde også brug for marker til deres dyr.

I dag planter man hvert år mange træer i Island.

Der er nu igen små skove, men træerne bliver ikke så høje, som i Danmark.

Birk er Islands nationaltræ.

Islands historie

Island er det land i Europa, hvor der sidst kom mennesker.

Omkring år 850 kom nogle munke til øen, men de sejlede hjem igen.

De første fastboende i Island var norske vikinger.

Nogle af dem var dømt fredløse i Norge.



År 860 for den norske viking Naddođurud vild, da han skulle sejle til Færøerne. Han kom til et helt nyt land uden mennesker.

Da han fandt hjem til Færøerne, kaldte han det nye land for "Snelandet".



Ti år efter sejlede Gardar Svárvarson med sine mænd rundt om det nye land.

De fandt ud af, at det var en stor ø.

I en vig byggede de huse.

De kaldte stedet for Husavik. Det betyder "husene i vigen".

Byen hedder stadig Husavik.

Da Gardar kom hjem, kaldte han øen for Gardarshólmi efter sig selv.



I dag sejler der også både i bugten ved Husavik.

Floke Viking hørte om Gardarshólmi, og med hele sin familie sejlede han mod den store ø. Floke medbragte tre ravne, som han slap løs, da han mente, båden nærmede sig land. De første gange vendte fuglene tilbage, men en dag kom den tredje fugl ikke, og så sejlede Floke og hans folk i den retning, som fuglen var fløjet. De nåede land, og hele sommeren byggede de huse, fiskede, samlede æg og levede godt, men de glemte at samle hø til dyrene til vinteren. Om vinteren døde alle deres dyr derfor af kulde og sult.

Næste forår besteg Floke et højt fjeld og så en stor fjord med is. Han kaldte derfor landet for Island.

Senere sejlede han tilbage til Norge, og han talte sidenhen altid dårligt om Island.

Ravnene blev i Island.

Islændingene kan godt lide raven. Den flyver ikke bort, men bliver i Island hele den mørke, kolde vinter.



Ingólfur Arnarson var den første viking, som bosatte sig fast i Island.

Det var omkring år 874.

Da Ingólfur og hans mænd fik øje på land, smed de et par stoleben i havet. De ville bo, hvor de flød hen.

Mændene gik i land i en lille bugt, hvor der kom røg op ad jorden.

De kaldte stedet for Reykjavik, som betyder røgvigen.

I dag er Reykjavik Islands hovedstad.



Vikingen Erik den Rødes søn Leif var født i Island. Som dreng sejlede han med sin far til Grønland.

Som voksen sejlede han omkring år 1000 videre mod vest og fandt "Vinland" i det nordøstlige Nordamerika.



Navnene på de første 400 familier i Island blev skrevet ned i en bog.

Bogen fortæller om "landnámstiden", som betyder "tage-land-tiden".

Vikingerne fortalte mange historier om hinanden.

Historierne hedder "De islandske sagaer".

Sagaerne viser os, at vikingerne tit var uvenner.

Den mest berømte fortælling hedder "Njals Saga".



Hvert andet år holdt vikingerne et møde på Thingvellirsletten. De kaldte mødet for "altinget".

På mødet bestemte vikingerne nye love. De ofrede heste til Odin og Thor og holdt fest. Der var også et stort marked, hvor de kunne handle med hinanden.

I år 1000 vedtog "altinget", at indbyggerne i Island skulle være kristne og ikke længere tro på Odin og Thor.



I 1262 bad folk i Island om at komme til at høre til Norge.

I 1382 kom Island under Danmark, fordi den danske dronning Margrethe den første arvede Norge.

I middelalderen og op til 1700-tallet blev jorden i Island flere gange ødelagt af store vulkanudbrud.

Mange folk og dyr sultede og døde.

Mange mennesker døde også af sygdommen pest.



I mange hundrede år
var Island en del af
Danmark.

I 1944 blev Island et
selvstændigt land.

I dag har Island ikke
en konge eller en dronning.
Island er en republik og
har en præsident.



På domkirken i Reykjavik kan man stadig se den danske konge – Christian den ottendes – monogram.



Islands natur: Island er et smukt land. Der er mange store vandfald.



Mange turister
fra hele verden
besøger hvert
år Gullfos.

Kan I få øje på
nogle af dem
på billedet?





Gletsjerne
kælver med
isbjerge.











Stenene i
Island har
utrolig mange
flotte farver.



Fugle i Island

Der findes
mere end 200
forskellige
fuglearter i
Island.

Lunden kaldes
også for en
søpapegøje.



Lunden / søpapegøjen har flotte røde ben og fødder.







Lunden lægger et æg i en hule i græsset.
Mens lunden ruger og passer sin unge,
er den på land.
Resten af året er den langt ude på havet.

Når lunderne i eftersommeren flyver af sted, er det
ikke alle ungerne, som når at komme med.

På Vestmannaøerne hjælper børnene med at
indsamle dem.



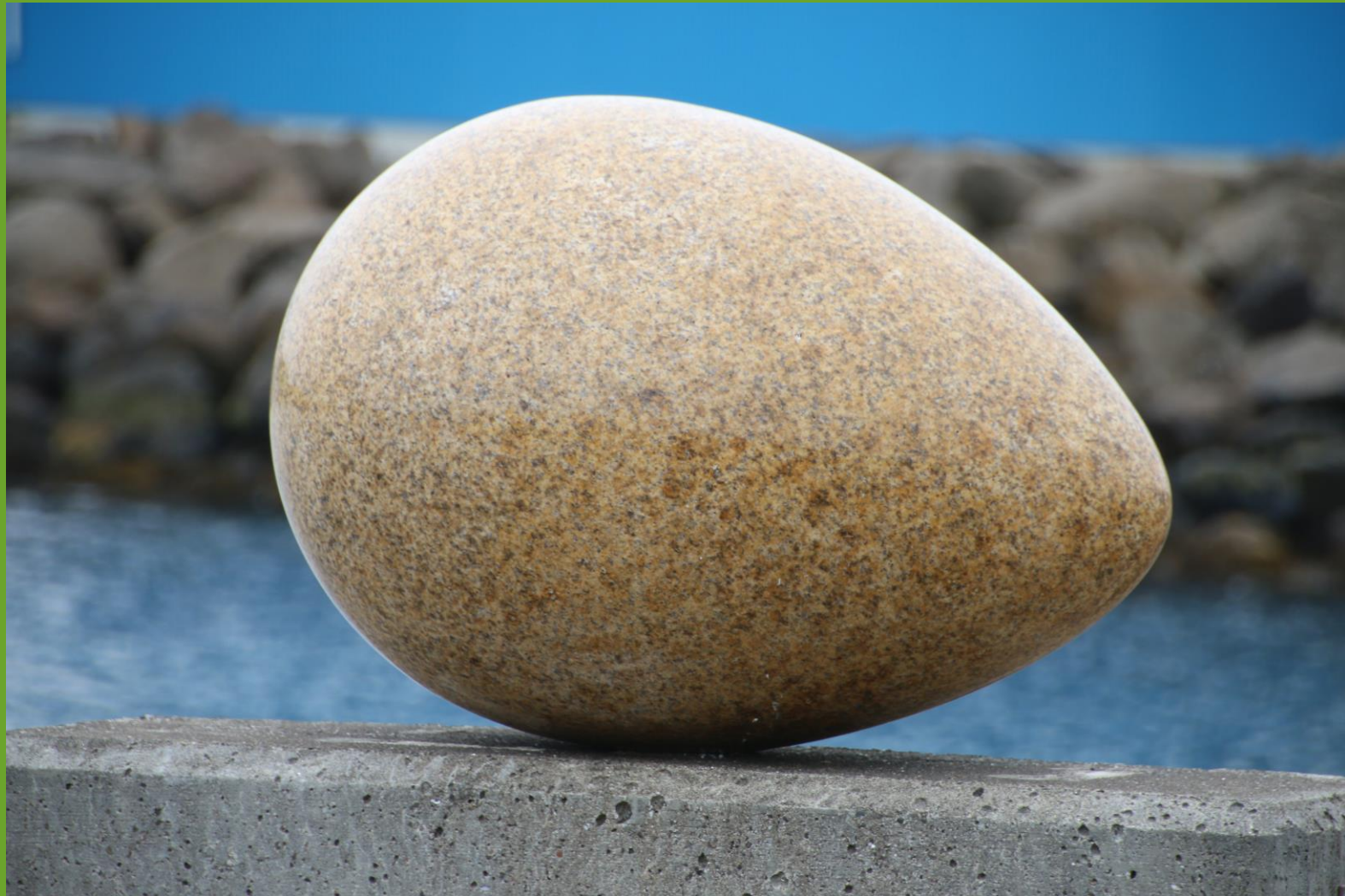
Fuglefjeldet

Mallemukker, rider og lomvier lægger deres æg på fjeldsiden.

Lomvien lægger kun et æg om året.



Æggene på fuglefjeldets hylder er pæreformede.
Så ruller de ikke ud over klippekanten.
Her har en kunstner lavet et stort fugleæg af granit.



Rideungen er faldet ud af reden og er blevet fundet af nogle børn.



Islom

Børnene på Heimaey
bruger rebene til at
klatre i, når de øver
sig i at indsamle
fugleæg.



Hættemåge



Harlekinænder



Hvert forår kommer der mange gæs til Island.

Landbrug i Island

I Island dyrker man kartofler og grøntsager og høster masser af hø til dyrene til vinteren.

Selv om sommeren er kort, kan man nogle steder dyrke korn.





Du har måske smagt skyr. Skyr udtales "skir" og er et islandsk mælkeprodukt.



I Island bor der mange flere får end mennesker.

Tidligere eksporterede Island meget lammekød og uld. I dag må landet konkurrere med billigt lammekød og uld fra Australien og New Zealand.



Fårene går ude hele sommeren.
Om efteråret hjælper fårehundene
med at få dyrene indsamlet.



En "islænder" er en trøje strikket af uld fra islandske får.





Vikingerne
havde hesten
med til Island.

Gennem 1000
år var hesten
det eneste
transportmiddel
inde i landet.



Islandske heste har en særlig gangart, som hedder tölt.

Der er mange islandske heste i Danmark.



Langs mange veje i Island er der ridestier.



Fiskeri



I havet rundt om Island er der mange fisk.

I gamle dage saltede man dem og lagde dem i tønder. Så kunne de holde sig længe.



Også i dag fanges der mange fisk
i havet rundt om Island.



Efter mange dage på havet losses fangsten.







Fiskeopdræt og fiskeri fra små både i fjordene.





Tørret fisk dyppet i saltet smør er en meget sund og populær "slik" i Island.



Man kan fange store laks og ørreder i de islandske elve.



I havet rundt om Island lever der cirka 17 forskellige hvalarter.

I Husavik kan turister besøge et hvalmuseum og tage på hvalsafari.





I havet ved Island fanger man hvert år vågehvaler.
De spises bl.a. som hvalbøf.



Hvidnæser er store delfiner, som kan
blive op til tre meter lange.



I Island lever der polarræve.
Polarræven har en mørk pels om sommeren
og en hvid pels om vinteren.

Polarrævene i Island er oprindeligt
kommet over isen fra Grønland.



Kan du læse islandsk?



I Island taler man islandsk. Skriftsproget minder meget om det sprog, som vikingerne talte i vikingetiden, men udtalen af mange af ordene har forandret sig.

I Island prøver man at undgå, at der kommer fremmedord ind i sproget. I stedet opfinder man nye islandske ord. En cykel hedder reid-hjól, som betyder "ridehjul", og en helikopter hedder en "thyrla", som betyder "en hvirvler".

I skolen lærer alle elever engelsk og dansk.





Sjálfsemi

Automat / Discount



Du har måske læst disse bøger på dansk.



I Island kan der være langt til kammeraterne.



Islandske skoleelever har næsten tre måneders sommerferie.
Mange har i en del af ferien et feriejob eller hjælper til hjemme på gården.



I Island bor mange elever på kostskoler, fordi der er langt fra deres hjem til den nærmeste skole.





Vi ved, at vikingerne spillede skak, for man har fundet 1000 år gamle brikker i Island.

Også i dag spiller mange børn og voksne i Island skak.



100 islandske
kroner koster ca.
5 danske kroner.

Prøv at
regne
prisen ud
i danske
kroner.



Hvad er literprisen cirka for benzin og diesel?





I Island får børnene efternavn efter deres fars fornavn.

Andrina var Einars datter. Havde han også en søn, hed han Einarsson til efternavn.

Piger kan også få deres mors fornavn som efternavn. Hvis fx Helgas mor hedder Gudrun, kan hun hedde Gudrunsdottir til efternavn.

Hvilket efternavn ville du få, hvis du boede i Island?

Der findes mange historier om trolde i Island.

Gammel overtro siger, at trolde, som bliver ramt af solens stråler, bliver til store sten.

– Der er mange store sten i Island!



For 1100 år siden sejlede vikingerne til Island.
I dag får Island hvert år besøg af turister fra
mange steder i verden.



© Lillemor Andersen, Forlaget Spiren 2015

Billedserien er en del af undervisningsmaterialet "Island på storskærm, iPad, computer og papir!" til 0.-7. klasse i "Ideer på tværs Bog 50". www.forlagetspiren.dk

